

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การจัดการศึกษาจะต้องให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของสังคม การเมืองการปกครองเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศ จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคมไทย ตลอดทั้งยังสร้างความสมดุล และความกลมกลืนของการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้ (กรมวิชาการ, 2543, หน้า 1) กระบวนการจัดการศึกษาของไทยที่จัดอยู่ในปัจจุบัน ยังต้องพึ่งพาความรู้จากต่างประเทศ อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น การเสื่อมความนิยมในการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมือง และนาฏศิลป์ไทย ประชาชนและเยาวชนของชาติ ที่หันไปสนใจและรับเอาวัฒนธรรม ศิลปะ การเต้นของตะวันตก หรือบางครั้งนำเอามาดัดแปลงให้ผสมผสานกับนาฏศิลป์ไทย จนขาดความอ่อนช้อยงดงามตามเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งถ้าหากปล่อยให้พลละเลงไม่จัดขวางวังตึง ศิลปะอันดีงามของไทยจะสูญหายไป คงเหลือแต่ภาพร่องรอยในอดีต เพราะขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากทุกฝ่าย นอกจากนี้ยังถือได้ว่าเป็นการขาดทุนทางวัฒนธรรมการแสดง เพราะศิลปะการแสดงของไทย เป็นภูมิปัญญาไทย คนไทยเป็นผู้สร้าง ฉะนั้นเพื่อคงความเป็นไทย คนไทยควรเป็นผู้บริโภคเป็นหลัก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 80(6), 83(6) และมาตรา 86(1) สรุปได้ว่า ชุมชน ท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือผู้ที่ส่งเสริม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และให้การศึกษอบรมแก่เยาวชน นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ว่าด้วยการศึกษาคั้งแต่ มาตรา 22-30 มีสาระสำคัญสรุปได้ว่า การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งในระบบและนอกระบบ และตามอัธยาศัย เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สังคม ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น จัดการเรียนรู้อให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ ประสานความร่วมมือจากบิดามารดา ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมมือกับผู้เรียน ตามศักยภาพ ให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

ศิลปวัฒนธรรมแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ สามารถชี้ให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ได้อย่างดีก็คือ นาฏศิลป์ และยังถือว่านาฏศิลป์เป็นภาษาสากลเช่นเดียวกับดนตรี แต่ดีกว่าตรงที่ว่าเห็นด้วยตาและเข้าใจทันที อีกทั้งแบบเขียนและละมุนละไมกว่า (เรณู โกศินานนท์, 2545, หน้า 2) ซึ่งจะเห็นว่านาฏศิลป์ไทยนั้น มีรูปแบบที่อ่อนช้อยงดงามประณีต ที่แฝงด้วยจินตนาการแสดงให้เห็นความมีอารยธรรมที่รุ่งเรืองมั่นคงสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ

คุณค่าของนาฏศิลป์นอกจากการแสดงถึงความมีอารยธรรมรุ่งเรืองแล้ว ยังสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในงาน รู้จักความไพเราะของเสียงเพลงและการแสดง ส่งเสริมความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และที่สำคัญก็คือ ทำให้รู้คุณค่าของคนตรีนาฏศิลป์ อันเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติ และเข้าใจศิลปะของชาติอื่น ๆ ในโลกด้วย

การสอนนาฏศิลป์เป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดผู้สอนจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถสูงสุด และให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตร ถึงแม้ว่าผู้เรียนจะมีความแตกต่างกันในประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น ความรู้เดิม ความถนัด ความสนใจ สภาพแวดล้อม และสติปัญญาก็ตาม ผู้สอนจะต้องวางแผนการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน โดยเฉพาะเครื่องมือสำคัญก็คือวัสดุอุปกรณ์ และใช้กิจกรรมการเรียนการสอนแบบบรรยายสาธิต แบบบรรยาย การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษานอกสถานที่ และการบูรณาการสรรพสิ่งสารประโยชน์ต่าง ๆ เข้ากันด้วย

จากการที่มีรายวิชาที่เปิดให้ผู้เรียนเรียนในหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์และการละครนั้น มีหลายรายวิชา จึงต้องการจัดแบ่งอาจารย์เข้าสอนตามศักยภาพและความเหมาะสม ตามแผนการเรียนที่ทางหลักสูตรร่วมกันสร้างขึ้น ตามหลักสูตรปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะมีหลายอย่างเช่น สื่อการสอน ล้วนมีผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งไม่สามารถปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นผู้สอนรายวิชาขุขฉาย (2053201) นั้น พบว่า คำอธิบายรายวิชากำหนดให้เรียนฝึกปฏิบัติรำขุขฉายมี 4 ชุด คือ ขุขฉายพราหมณ์ ขุขฉายวันทอง ขุขฉายเบญจกาย และขุขฉายสถาบัน ซึ่งขุขฉายสถาบันนั้น เป็นการประยุกต์การรำขุขฉายแนวใหม่ซึ่งแตกต่างจากเดิมที่ใช้แสดงแทรกอยู่ในการแสดงประเภทโจนละละคร ดังนั้นการรำขุขฉายสถาบันก็เพื่อสะท้อนเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของสถาบันและท้องถิ่นนั้น แต่ขุขฉายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามยังไม่มี จึงกล่าวได้ว่าเนื้อหาที่จะสอนในรายวิชานี้มีไม่ครบ ดังนั้น จึงไม่สัมพันธ์สอดคล้องในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ได้ ดังนั้น ในฐานะที่เป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ประจำรายวิชาขุขฉาย จึงได้คิดแก้ไข โดยจากการเริ่มต้นประพันธ์บทเพลงขุขฉายสถาบันขึ้นใหม่ พร้อมทั้งบรรจุมารำ โดยให้มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์สอดคล้องกับหลักสูตร และให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้การพัฒนาเนื้อหาหลักสูตร ถูกต้องครบสมบูรณ์ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาและนำประโยชน์มาสู่มหาวิทยาลัย ชุมชน และสังคมในระดับประเทศต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการแสดงรำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนรายวิชาจูลาย (2053201) ตามหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของนาฏยประดิษฐ์รำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ในด้านความถูกต้องเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในรายวิชาจูลาย (2053201) และในด้านความพึงพอใจของบุคคลทั่วไปที่ได้ชมการแสดงนาฏยประดิษฐ์รำจูลาย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สมมติฐานของการวิจัย

นาฏยประดิษฐ์รำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ความถูกต้องเหมาะสมที่ใช้ใน รายวิชาจูลาย (2053201) และความพึงพอใจของผู้ชม อยู่ในเกณฑ์สูง

ขอบเขตของการวิจัย

1. แบบของการวิจัย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ โดยการประเมินคุณค่าการสร้างนาฏยประดิษฐ์รำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ในรายวิชาจูลาย (2053201) ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. กลุ่มผู้ร่วมศึกษา คือ นักศึกษาวิชาเอกนาฏศิลป์และการละคร ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์และนิสิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม จำนวน 6 คน แบ่งเป็นตัวพระ 3 คน และตัวนาง 3 คน (3 คู่)
3. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ของปีการศึกษา 2554
4. เนื้อหา ได้แก่ นาฏยประดิษฐ์รำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
 - 5.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ นาฏยประดิษฐ์รำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 - 5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 5.2.1 ประสิทธิภาพของการรำจูลายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 - 5.2.2 ด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์และการละคร

5.2.2 ประสิทธิภาพด้านความถูกต้องเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในรายวิชา ฤๅฉาย
(2053201) โดยผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์และการละคร

5.2.3 ความพึงพอใจของผู้ชมทั่วไปที่ชมการแสดงรำฤๅฉายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

6.1 แบบสอบถามด้านความคิดสร้างสรรค์การรำฤๅฉายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม สำหรับผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์และการละคร

6.2 แบบสอบถามด้านความถูกต้องเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในรายวิชา
ฤๅฉาย (2053201) สำหรับผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์และการละคร

6.3 แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้ชมทั่วไปที่ชมการแสดงรำฤๅฉาย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

นิยามศัพท์เฉพาะ

นาฏยประดิษฐ์ หมายถึง ผลงานสร้างสรรค์ทางสาขานาฏศิลป์

นาฏลักษณะไทย หมายถึง ลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์ไทยชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่ง
มีความแตกต่างกันในรายละเอียด หรือบางครั้งจัดอยู่ในขอบหรือธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติ จนกลายเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะ แต่เนื่องจากความเป็นเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์มีหลายอย่าง หลายด้าน ซึ่งจะใช้
เฉพาะในการแสดงนาฏศิลป์เท่านั้น

ฤๅฉายสถาบัน หมายถึง การรำฤๅฉายที่ถูกประดิษฐ์ขึ้นใหม่ ที่ใช้รำในสถาบันการศึกษา
ที่มีการเปิดเรียนและสอนสาขาวิชาเอกนาฏศิลป์ เช่น ฤๅฉายสวนสุนันทา และ ฤๅฉายศรีอยุธยา
 เป็นต้น

รำฤๅฉายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หมายถึง รำฤๅฉายสถาบันที่ถูกประดิษฐ์ขึ้น
เพื่อใช้ประกอบการเรียน การสอน ในรายวิชาฤๅฉาย (2053201) ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ชุดการแสดงรำภูมยฉายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่สวยงาม และสามารถนำไปใช้ประกอบการเรียน การสอน ในรายวิชาภูมยฉาย (2053201) ได้
2. ได้เอกสารตำราเรียนในรายวิชาภูมยฉาย (2053201) ที่มีเนื้อหาสาระถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียน การสอน กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเอก นาฏศิลป์และการละคร มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้
3. ได้จิตสำนึกที่ดีหรือความพึงพอใจในความสวยงามของการแสดงสำหรับบุคคลทั่วไป ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในสถาบัน และความเป็นเจ้าของศิลปะการแสดงที่ดั่งงามเอาไว้ตลอดไป
4. ได้สารสนเทศที่จะใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาเนื้อหาหลักสูตรในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป
5. ได้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์การรำภูมยฉายสถาบัน ให้กับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่เปิดสอนหลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ ในรายวิชาภูมยฉาย